

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi alusliikennepalvelulain, alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi alusliikennepalvelulain, alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta (HE 84/2023 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitussihteeri Suvi Kankare, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Väinö Pitkänen, liikenne- ja viestintäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Veli-Pekka Hautamäki, oikeusministeriö
- asiantuntija, täytäntöönpano Tero Pitkänen, Oikeusrekisterikeskus
- rajavartiolaitarkastaja Pertti Normia, Rajavartiolaitos
- asiantuntija Henrik Lindström, Tulli
- erityisasiantuntija Matti Mämmi, Liikenne- ja viestintävirasto
- luotsausjohtaja Sanna Sonninen, Finnpiilot Pilotage Oy
- puheenjohtaja Tapio Kotkavuori, Meriliikenneohjaajat ry
- johtava merenkulun asiantuntija Carolus Ramsay, Suomen Varustamot ry
- johtaja Jukka Kallio, Suomen Vesitiet ry
- toiminnanjohtaja Merja Salmi-Lindgren, Suomen Vesitiet ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ympäristöministeriö
- Opetushallitus
- Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
- Suomen Satamat ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alusliikennepalvelulakia, alusturvallisuuden valvonnasta annettua lakia ja sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Esityksen mukaan alusliikennepalvelulakia muutettaisiin siten, että alusliikennepalvelun jakamisesta erilaisiin alusliikennepalveluteh-

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

täviin luovuttaisiin. Lisäksi ehdotetaan muutoksia, joilla täsmennettäisiin alusliikennepalvelutehtäviä koskevia pätevyysvaatimuksia sekä alusliikennepalveluhenkilöstön koulutusta ja sen järjestämistä koskevia vaatimuksia. Tarkoituksena on, että alusliikennepalveluhenkilöstön pätevyyttä ja koulutusta koskevien vaatimusten osalta noudatettaisiin nykytilaa vastaavasti Kansainvälisen majakkajärjestön standardeja.

Esityksellä tehtäisiin eurooppalaisen merenkulkualan yhdenmukaisen palveluympäristön perustamista koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen vaatimat kansalliset säädösmuutokset ja tehtäisiin lainsäädäntöön tarpeelliset muutokset, jotta Liikenne- ja viestintäviraston Portnet-järjestelmä voitaisiin korvata uudella merenkulun tiedonhallintajärjestelmällä, joka täyttää asetuksen aiempaa sääntelyä laajemman soveltamisalueen vaatimukset.

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan myös alusliikennepalvelulaissa tarkoitettuja liikennevirhemaksuja.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Eurooppalaisen merenkulkualan yhdenmukaisen palveluympäristöön liittyvät pykälät tulisivat voimaan kuitenkin vasta 15.8.2025.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

(1) Alusliikennepalvelulla (VTS-palvelu) tarkoitetaan maalta käsin tapahtuvaa laivaliikenteen valvontaa ja ohjausta, jolla on valmiudet toimia vuorovaikutuksessa liikenteen kanssa ja reagoida muuttuviin liikennetilanteisiin. Esityksen mukaan alusliikennepalvelun jakamisesta erilaisiin alusliikennepalvelutehtäviin luovuttaisiin. Lisäksi esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi alusliikennepalvelutehtäviä koskevia pätevyysvaatimuksia sekä henkilöstön koulutusta ja sen järjestämistä koskevia vaatimuksia. Esityksellä yhdenmukaistetaan kansallista sääntelyä EU-sääntelyn sekä kansainvälisten säädösten ja suositusten mukaiseksi, ja tehdään lainsäädäntöön muutokset, joiden perusteella Liikenne- ja viestintäviraston nykyinen Portnet-järjestelmä voidaan korvata uudella merenkulun tiedonhallintajärjestelmällä.

(2) Meriliikenteellä on Suomen sijainnista johtuen hyvin keskeinen merkitys Suomen kilpailukyvyllä. Valiokunta pitää hyvänä, että esityksen on asiantuntijakuulemisessa arvioitu vähentävän vesiliikenteen onnettomuusriskejä. Lisäksi sääntelyn yhdenmukaistamisen kansainvälisten säädösten ja suositusten mukaiseksi on arvioitu edistävän vesiliikenteen kilpailukykyä ja tukevan osaltaan myös Suomen huoltovarmuutta.

(3) Esityksen mukaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) soveltamisalaa laajennetaan koskemaan myös alusliikennepalvelulaissa tarkoitettuja liikennevirhemaksuja. Asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin tuotu esille, että Tullin perintätoimiston olisi tarkoituksenmukaista periä myös alusliikennepalvelulain nojalla määrätyt liikennevirhemaksut sen sijaan, että niiden täytäntöönpano siirrettäisiin esityksessä ehdotetulla tavalla Oikeusrekisterikeskuksen perittäväksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esityksessä ehdotettu liikennevirhemaksu on rangaistusluonteinen seuraamusmaksu, joita määrätään vuosittain vähäinen määrä. Pääsääntönä rangaistusluonteisissa seuraamusmaksuissa on, että tällaiset seuraamusmaksut pannaan täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisesti ja Oikeusrekisterikeskus vastaa niiden täytän-

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

töönpanosta. Esimerkiksi tieliikennelain (729/2018), ajoneuvolain (82/2021), vesiliikennelain (782/2019) ja vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (541/2013) mukaiset liikennevirhemaksut, joita myös Tulli määrää, pannaan täytäntöön vastaavalla tavalla sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisesti. Valiokunta ei näe nyt säädettävän liikennevirhemaksun määräämisessä sellaisia erityispiirteitä, joiden perusteella tästä esityksen liikennevirhemaksun täytäntöönpanon lähtökohdasta olisi syytä poiketa.

(4) Esityksen taloudellisten vaikutusten on arvioitu olevan vähäisiä. Valiokunta pitää tärkeänä, että kansainvälistä sääntelykehitystä seurataan myös jatkossa, ja että myös sääntelyn toimeenpanossa huolehditaan siitä, että sääntelystä ei aiheudu tarpeettomia kustannuksia.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. laki alusliikennepalvelulain muuttamisesta

11 a §. Alusliikenneohjaajan peruskoulutus. Valiokunta on tehnyt pykälän 2 momentin 7 kohtaan lakiteknisen korjauksen.

11 b §. Alusliikenneohjaajan työpaikkakoulutus. Valiokunta on tehnyt pykälän 2 momentin 7 kohtaan lakiteknisen korjauksen.

28 b §. Huomautus ja varoitus. Valiokunta on yhdenmukaistanut 2 momentin 1 kohdan sanamuodon vastaamaan 29 §:ään tehtyä muutosta lisäämällä mainittuun kohtaan viittauksen lain 8 §:ään. Lisäksi valiokunta on tehnyt pykälän 1 momentin 9 kohtaan lakiteknisen korjauksen.

29 §. Liikennevirhemaksu. Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että laillisuusperiaatteen kannalta on perusteltua tarkentaa pykälän 1 momentin 1 kohdan sääntelyä. Valiokunta on tarkentanut mainittua sääntelyä lisäämällä 1 kohtaan viittauksen lain 8 §:ään. Lisäksi valiokunta on tehnyt pykälän 1 momentin 9 kohtaan lakiteknisen korjauksen.

29 a §. Liikennevirhemaksun täytäntöönpano. Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että pykälän sääntelyä on tarpeen yksinkertaistaa seuraavaan muotoon: Liikennevirhemaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). Liikennevirhemaksu vanhene viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamisesta.

Valiokunta on muuttanut saamansa selvityksen perusteella pykälän sisällön vastaamaan edellä mainittua muotoilua.

31 §. Muutoksenhaku. Asiantuntijakuulemisessa tuotiin esille teknisenä huomiona, että pykälän säännös, jonka mukaan oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa on tarkoituksenmukaista olla 3 momentin alun sijasta 2 momentin lopussa ja että oikaisuvaatimusta koskevat 1 ja 2 momentti on tarpeen yhdistää. Lisäksi 1 momentin alun sanamuotoa on tarpeen muuttaa 2 momentissa käytetyn sanamuodon kanssa yhteneväisemmäksi. Valiokunta on tehnyt pykälään kyseiset lakitekniset muutokset. Muutosten myötä esityksen 3 ja 4 momentti siirtyvät 2 ja 3 momentiksi.

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

3. laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Johtolause. Valiokunta on korjannut lakiehdotuksen johtolauseetta johtuen siitä, että samaa lainkohtaa on muutettu esityksen antamisen jälkeen hallituksen esityksen HE 70/2023 vp käsittelyn yhteydessä.

1 §. Lain soveltamisala. Valiokunta on hallituksen esitysten HE 70/2023 vp ja HE 84/2023 vp yhteensovittamiseksi lisännyt pykälän 2 momentin 29 kohdaksi viittauksen verkon välityspalveluista annettuun lakiin. Lisäyksen myötä esityksen 1 §:n 2 momentin 28 kohta siirtyy 30 kohdaksi. Lisäksi valiokunta on poistanut pykäläehdotuksesta 2 momentin 27 kohdan, johon ei tässä vaiheessa tehdä muutoksia.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 84/2023 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 84/2023 vp sisältyvät 1. ja 3. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

alusliikennepalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alusliikennepalvelulain (623/2005) 2 §:n 21 ja 23 kohta, 2 luvun otsikon suomenkielinen sanamuoto, 4—9, 11—15 §, 5 luvun otsikko, 16 §:n 3 momentti, 20 a ja 20 d §, 6 luvun otsikon ruotsinkielinen sanamuoto, 22 a—22 c §, 22 d §:n otsikko ja 3—5 momentti, 29, 29 a, 30 ja 31 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 21 ja 23 kohta, 11—13 ja 15 §, 16 §:n 3 momentti, 20 a, 20 d ja 22 a § sekä 22 d §:n otsikko ja 3—5 momentti laissa 947/2018, 6, 8, 9, 14, 29 ja 29 a § laissa 576/2018, 6 luvun otsikon ruotsinkielinen sanamuoto ja 22 b § laissa 225/2012, 22 c § laissa 791/2013 ja 31 § laissa 1515/2019, sekä

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

lisätään lakiin uusi 11 a—11 c, 12 a, 13 a—13 c, 14 a, 14 b, 15 a, 15 b, 22 h ja 28 b § seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

21) *EMSW-asetuksella* eurooppalaisen merenkulkualan yhdenmukaisen palveluympäristön perustamisesta ja direktiivin 2010/65/EU kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2019/1239;

23) *oppilaitoksella* ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettua ammatillista oppilaitosta;

2 luku

Alusliikennepalvelu

4 §

Alusliikennepalvelun kieli

Alusliikennepalvelua annetaan tarpeen mukaan suomen, ruotsin tai englannin kielellä.

5 §

Tiedottaminen

VTS-palveluntarjoajan on annettava aluksen ilmoittautuessa, määräjoiin, tarvittaessa tai aluksen pyytäessä alukselle tietoja, jotka voivat vaikuttaa sen liikkumiseen tai päätöksentekoon.

Alukselle tulee tiedottaa:

- 1) VTS-alueella olevista muista aluksista;
- 2) sää- ja jääolosuhteista sekä vedenkorkeudesta;
- 3) luotsien, jäänmurtaajien, hinaajien ja satamien toiminnasta;
- 4) väylien ja turvalaitteiden kunnosta ja käytettävyydestä;
- 5) alusta uhkaavasta vaaratilanteesta; sekä
- 6) muista kuin 1—5 kohdissa tarkoitetuista, niihin verrattavista alusten turvalliseen liikennöintiin vaikuttavista seikoista.

Säätä koskevan tiedottamisen on perustuttava pätevän säätietopalvelun antamaan säätietoon.

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

6 §

Kehittyviin ja syntyneisiin vaaratilanteisiin puuttuminen

VTS-palveluntarjoajan tulee avustaa alusta sen pyynnöstä tai VTS-palveluntarjoajan havaitessa sen tarpeelliseksi vaaratilanteen uhatessa tilanteessa, jossa:

- 1) alus on epätietoinen omasta reitistään tai sijainnistaan;
- 2) alus poikkeaa väylältä tai reitiltään;
- 3) alus tarvitsee ohjeistusta päästäkseen ankkuri- tai luotsipaikalle;
- 4) alus joutuu vaikeisiin sää- tai jääolosuhteisiin; tai
- 5) aluksella on vikoja tai häiriöitä, jotka voivat vaikuttaa aluksen navigointiin tai ohjaamiseen.

VTS-palveluntarjoajan avustus on luonteeltaan vain ohjeellista ja päämäärähakuista.

VTS-palveluntarjoajan tulee avustaa alusta antamalla:

- 1) tietoja aluksen suunnasta ja nopeudesta;
- 2) tietoja aluksen sijainnista väylän, sen käännöspisteiden, luotsi- tai ankkuripaikan taikka merenkulullisten vaarojen suhteen;
- 3) varoituksia, neuvoja tai ohjeistuksia tietylle alukselle; sekä
- 4) tietoja muista kuin 1—3 kohdassa tarkoitettusta, niitä vastaavista seikoista.

7 §

Alusliikenteen järjesteleminen

VTS-palveluntarjoajan tulee järjestellä alusliikennettä VTS-alueella.

Liikenne- ja viestintäviraston määräyksellä voidaan vaaratilanteiden ja ruuhkien estämiseksi VTS-alueelle määrätä pysyvänä liikennejärjestelynä:

- 1) kohtaamiskielto ja kohtaamispaikka;
- 2) ohittamiskielto ja ohittamispaikka;
- 3) lähtölupa satamasta tai ankkurointipaikalta ja VTS-alueen saapumislupa;
- 4) liikenteen porrastusjärjestely ajan tai matkan suhteen;
- 5) pakollinen reitti VTS-alueella vaarallista tai ympäristöä pilaavaa lastia kuljettaville aluksille ja erikoiskuljetuksille; sekä
- 6) ankkurointikielto ja ankkurointipaikka.

8 §

Perustamispäätös

Toimivaltainen viranomainen perustaa alusliikennepalvelun tietylle alueelle. Ennen alusliikennepalvelun perustamista toimivaltaisen viranomaisen on selvitettävä sen tarpeellisuus. Tässä tarkoituksessa on selvitettävä:

- 1) alusliikennepalvelun turvallisuutta ja tehokkuutta edistävät vaikutukset sekä viranomaisten ja VTS-palveluntarjoajan välinen yhteistyö ja muut alusliikenteeseen liittyvät palvelut alueella; sekä
- 2) alueella olevat reititysjärjestelmät, nopeusrajoitukset ja muut liikennettä ohjaavat tai rajoittavat seikat.

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

Perustamispäätöksessä on vahvistettava:

- 1) alusliikennepalvelua ylläpitävä VTS-palveluntarjoaja;
- 2) yhteistoimintasopimus, jos alusliikennepalvelua ylläpidetään 16 §:n 2 momentin mukaisesti yhteistyössä muun viranomaisen tai satamanpitäjän kanssa;
- 3) VTS-alue sekä pakolliset ilmoittautumispisteet ja reitit;
- 4) VTS-palveluntarjoajan henkilöstön vähimmäislukumäärä ja pätevyydet;
- 5) VTS-palveluntarjoajan toimintatavat ja toiminta-ajat;
- 6) VTS-keskuksen sijainti sekä VTS-keskuksen ja VTS-alueen tekniset järjestelmät; sekä
- 7) alusliikennepalvelun edellyttämät alusten ilmoittautumista koskevat tarkemmat määräykset ja käytettävät radiokanavat.

9 §

Perustamispäätöksen muuttaminen tai peruuttaminen

Toimivaltainen viranomainen voi Väyläviraston tai VTS-palveluntarjoajan esityksestä muuttaa perustamispäätöstä tai peruuttaa sen.

Toimivaltainen viranomainen voi lisäksi muuttaa perustamispäätöstä tai peruuttaa sen, jos alusliikennepalvelua ei ylläpidetä perustamispäätöksen mukaisesti.

Toimivaltaisen viranomaisen on kuultava Väylävirastoa ja VTS-palveluntarjoajaa sekä perustamispäätökseen sisältyvän VTS-alueen satamanpitäjiä ennen perustamispäätöksen muuttamista tai peruuttamista.

11 §

Alusliikenneohjaajan pätevyys

Alusliikenneohjaajan on pystyttävä ammattipätevydeltään ja toimintakyvyltään hoitamaan alusliikennepalvelua turvallisesti ja tehokkaasti.

Alusliikenneohjaajana saa toimia henkilö, jolla on voimassa oleva Liikenne- ja viestintäviraston myöntämä alusliikenneohjaajan pätevyystodistus, suoritettu työpaikkakoulutus ja voimassa oleva kelpuutusmerkintä.

11 a §

Alusliikenneohjaajan peruskoulutus

Alusliikenneohjaajan peruskoulutus on järjestettävä sitä koskevan koulutusohjelman mukaisesti. VTS-palveluntarjoajan on huomioitava koulutusohjelma laatujärjestelmässään.

Alusliikenneohjaajan peruskoulutukseen on sisällytettävä vähintään seuraavat asiakokonaisuudet:

- 1) alusliikennepalvelun perustiedot;
- 2) alusliikennepalvelussa edellytettävä viestintä;
- 3) alusliikennepalvelussa sovellettavat säännökset ja määräykset;
- 4) alusliikenneohjaajan merenkulun tuntemus;
- 5) laitteistotuntemus;

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

- 6) inhimilliset tekijät; sekä
- 7) poikkeustilanteiden hallinta.

Peruskoulutukseen on kuuluttava alusliikennepalvelun teoriaa ja simulaatioharjoittelua. Simulaatioharjoitteluun on kuuluttava riskiarvion perusteella tunnistettujen poikkeustilanteiden hallintaa muiden peruskoulutukseen liittyvien asioiden lisäksi.

Peruskoulutus on suoritettava ennen työpaikkakoulutuksen päättymistä.

Peruskoulutuksen järjestävän oppilaitoksen on annettava suorituksesta todistus tai hylkäävä päätös.

11 b §

Alusliikenneohjaajan työpaikkakoulutus

VTS-palveluntarjoaja vastaa alusliikenneohjaajan työpaikkakoulutuksen järjestämisestä VTS-keskuksessa. Työpaikkakoulutus on järjestettävä sitä koskevan koulutusohjelman mukaisesti. Työpaikkakoulutusohjelmasta on käytävä ilmi menetelmä, jolla arvioidaan, onko koulutusjakso suoritettu hyväksytysti ja onko työntekijällä valmius aloittaa itsenäinen alusliikenneohjaajana työskentely. Työpaikkakoulutusohjelmaan on kuuluttava ohjeistus siitä, miten menettellään vanhentunutta kelpuutusmerkintää uusittaessa.

Työpaikkakoulutukseen on sisällytettävä vähintään seuraavat asiakokonaisuudet:

- 1) tiedot VTS-alueesta, sen väylästä ja alusliikenteestä;
- 2) alusliikennepalvelussa edellytettävä viestintä;
- 3) alusliikennepalvelua koskevat säännökset ja määräykset;
- 4) alusliikennepalvelutehtävät;
- 5) VTS-keskuksen teknisten järjestelmien ja laitteiden käyttäminen;
- 6) inhimilliset tekijät;
- 7) VTS-alueen sekä VTS-keskuksen hätä- ja poikkeustilanteiden hallinta.

Työpaikkakoulutus suoritetaan käytännön työharjoitteluna työpaikkakouluttajan johdolla. Työpaikkakouluttajan on valvottava, ohjattava ja arvioitava koulutettavan toimintaa koulutustilanteen aikana seuraamalla radioliikennettä ja meritilannekuvaa sekä tarvittaessa puututtava koulutettavan toimintaan. Työpaikkakouluttajan vastuulla saa olla ainoastaan yksi koulutettava operatiivista vahtityöskentelyä harjoiteltaessa. Työpaikkakoulutuksesta on pidettävä kirjaa, josta selviää koulutuksen edistyminen, koulutusmäärät ja -ajankohdat.

VTS-palveluntarjoajan on annettava suorituksesta todistus tai hylkäävä päätös.

11 c §

Ammatillinen täydennyskoulutus

VTS-palveluntarjoaja vastaa ammatillisen täydennyskoulutuksen järjestämisestä. Täydennyskoulutus on järjestettävä sitä koskevan koulutusohjelman mukaisesti.

Täydennyskoulutukseen on sisällytettävä vähintään seuraavat asiakokonaisuudet:

- 1) alusliikennepalvelun perustiedot;
- 2) alusliikennepalvelussa edellytettävä viestintä;
- 3) alusliikennepalvelussa sovellettavat säännökset ja määräykset;
- 4) alusliikenneohjaajan merenkulun tuntemus;

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

- 5) inhimilliset tekijät;
- 6) poikkeustilanteiden hallinta; sekä
- 7) alusliikennepalvelun ajankohtaiset asiat.

Alusliikenneohjaajan ammatillinen täydennyskoulutus annetaan teoriakoulutuksena. Ammatillinen täydennyskoulutus on suoritettava pätevyystodistuksen viimeistä voimassaolopäivää edeltävien 12 kuukauden aikana.

Jos kyseessä on vanhentuneen pätevyystodistuksen uusiminen, täydennyskoulutus on suoritettava ennen uuden pätevyystodistuksen hakemista.

VTs-palveluntarjoajan on annettava suorituksesta todistus tai hylkäävä päätös.

12 §

Alusliikennepalvelun esihenkilöltä vaadittava pätevyys

Alusliikennepalvelun esihenkilön on pystyttävä ammattipätevyydeltään ja toimintakyvyltään johtamaan alusliikennepalvelua turvallisesti ja tehokkaasti.

Alusliikennepalvelun esihenkilöllä on oltava voimassa oleva Liikenne- ja viestintäviraston myöntämä alusliikenneohjaajan pätevyystodistus. Lisäksi hänen on tullut suorittaa alusliikennepalvelun esihenkilön peruskoulutus.

Alusliikennepalveluntarjoajan on pyynnöstä toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle tieto suoritetusta alusliikennepalvelun esihenkilön peruskoulutuksesta.

12 a §

Alusliikennepalvelun esihenkilön peruskoulutus

Alusliikennepalvelun esihenkilön peruskoulutuksessa on noudatettava koulutusohjelmaa, johon kuuluu alusliikennepalvelun syventävää teoreettista koulutusta. Peruskoulutukseen on sisällytettävä vähintään seuraavat asiakokonaisuudet:

- 1) syventävä liikenteenohjaus;
- 2) VTS-laitteistot ja -järjestelmät;
- 3) työtavat ja johtamistaito;
- 4) hätätilannetoiminta ja -johtaminen; sekä
- 5) hallinnolliset tehtävät.

Koulutuksen järjestäjä antaa suorituksesta todistuksen tai hylkäävän päätöksen.

13 §

Alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen myöntäminen

Liikenne- ja viestintäviraston on myönnettävä hakemuksesta alusliikenneohjaajan pätevyystodistus henkilölle:

- 1) joka on suorittanut alusliikenneohjaajan peruskoulutuksen;
- 2) jolle on myönnetty vähintään vahtiperämiehenkirja ja joka on suorittanut kuusi kuukautta meripalvelua kansipäällystössä;

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

3) jolla on hyvä suomen tai ruotsin kielen suullinen ja kirjallinen taito sekä toisen kielen tyydyttävä suullinen kielitaito; ja

4) jonka englannin kielen taito on vähintään yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa (964/2004) tarkoitetun yleisen kielitutkinnon taitotasolla neljä.

13 a §

Alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen voimassaolo ja uusiminen

Alusliikenneohjaajan pätevyystodistus myönnetään viideksi vuodeksi kerrallaan ja se voidaan hakemuksesta uusida.

Pätevyystodistuksen uusimista haetaan Liikenne- ja viestintävirastolta. Pätevyystodistuksen uusimisen edellytyksenä on, että hakija osoittaa säilyttäneensä ammattitaitonsa ja että hän on suorittanut hyväksytysti alusliikenneohjaajan ammatillisen täydennyskoulutuksen.

Hakijan katsotaan säilyttäneen ammattitaitonsa, jos hänellä on:

1) voimassa oleva kelpuutusmerkintä alusliikennepalvelun antamiseen vähintään yhdellä VTS-alueella tai VTS-alueen sektorilla; tai

2) viimeisten viiden vuoden ajalta yhteensä vähintään yksi vuosi tai 1 600 tuntia työkokemusta operatiivisesta alusliikenneohjauksesta tai alusliikennepalvelun esihenkilönä toimimisesta.

Jos hakija ei voi osoittaa säilyttäneensä ammattitaitoaan 3 momentin mukaisesti, hänen on ennen ammatilliseen täydennyskoulutukseen osallistumista suoritettava hyväksytysti VTS-palveluntarjoajan järjestämä ja Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymä koe, jolla hän osoittaa hallitsevansa alusliikenneohjaajan peruskoulutukseen kuuluvat perustiedot. Liikenne- ja viestintäviraston on VTS-palveluntarjoajan hakemuksesta hyväksyttävä koe, jos se muodoltaan, sisällöltään, arviointimenettelyltään ja vastaanottajaa koskevilta vaatimuksiltaan on sellainen, että sen hyväksytty suorittaminen riittää osoittamaan hakijan hallitsevan 11 a §:n 2 momentin mukaisiin asiakokonaisuuksiin sisältyvät perustiedot.

13 b §

Kelpuutusmerkintä

VTS-palveluntarjoajan on vuosittain arvioitava alusliikenneohjaajan pätevyyttä ja osaamista ja tehtävä siitä kelpuutusmerkintä. Kelpuutusmerkinnästä on käytävä ilmi VTS-alue tai VTS-alueen sektori, jossa hän on oikeutettu toimimaan.

Kelpuutusmerkintä on voimassa vuoden. Merkinnän voimassaoloa voidaan jatkaa, jos pätevyystodistuksen haltija suorittaa hyväksytysti vuosittaisen arvioinnin.

Arvioitavan alusliikenneohjaajan on hallittava työtehtävien kannalta riittävässä laajuudessa vähintään seuraavat asiat:

1) alusliikenteen ohjaaminen annettujen määräysten ja ohjeiden mukaisesti;

2) viestintätaidot; sekä

3) teknisten laitteiden ja järjestelmien hallinta.

Alusliikenneohjaajan työsuoritus arvioidaan käytännön työnäytteenä VTS-keskuksessa tai simulaattorissa. Jos arviointi tehdään kelpuutusmerkinnän viimeistä voimassaolopäivää edeltävien kolmen kuukauden aikana, uuden kelpuutusmerkinnän voimassaolo lasketaan alkavaksi edellisen kelpuutusmerkinnän voimassaolon päättymisestä. Jos työsuoritus arvioidaan aiemmin kuin

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

kolme kuukautta ennen kelpuutusmerkinnän voimassaolon päättymistä, lasketaan uuden merkinnän voimassaolo alkavaksi arviointipäivästä.

Jos arvioitavan osaaminen jonkin 3 momentissa tarkoitetun osion osalta ei ole riittävä, on arvioitavan suoritettava kyseisen osion työpaikkakoulutusjakso. Samoin, jos henkilö on yhtäjaksoisesti poissa yli 12 kuukautta työstä, johon hän on saanut kelpuutusmerkinnän, on hänen suoritettava hyväksytysti työpaikkakoulutusjakso ennen työn uudelleen aloittamista.

Jos VTS-palveluntarjoaja ei arvioinnissa havaittujen puutteiden vuoksi voi tehdä hyväksytyn suorituksen osoittavaa kelpuutusmerkintää, on VTS-palveluntarjoajan tehtävä suorituksesta hylkäävä päätös.

13 c §

Muun valtion toimivaltaisen viranomaisen myöntämän alusliikenneohjaajan pätevyyden tunnustaminen

Liikenne- ja viestintävirasto tunnustaa ulkomailla myönnetyn pätevyyden Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti. Ulkomailla myönnetty pätevyys voidaan tunnustaa, jos hakijalla on ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) tarkoitettu pätevyys ja hakija täyttää tässä laissa ja sen nojalla säädetyt ja määrätyt edellytykset.

14 §

Alusliikennepalvelua koskevan koulutuksen järjestäminen

Alusliikennepalvelua koskevia koulutuksia järjestävän oppilaitoksen tai ammattikorkeakoulun on oltava akkreditoitu. Akkreditoinnin myöntäminen edellyttää oppilaitokselta tai ammattikorkeakoululta laatujärjestelmää, jolla ohjataan toimintaa tehokkaan koulutuksen järjestämiseksi. Laatujärjestelmän on saatava hyväksyntä ulkoisessa auditoinnissa seuraavissa asiakokonaisuuksissa:

- 1) laatujärjestelmän soveltamisala;
- 2) johtajuus ja sitoutuminen;
- 3) laatu politiikka;
- 4) riskien ja mahdollisuuksien hallinta;
- 5) laatu tavoitteet;
- 6) resurssit;
- 7) henkilöstön pätevyys ja tietoisuus;
- 8) viestintä;
- 9) dokumentoidun tiedon hallinta; sekä
- 10) koulutussuunnittelu ja -toiminta.

Alusliikennepalvelua koskevien koulutusohjelmien on oltava hyväksyttyjä. Koulutusohjelman hyväksyminen edellyttää, että ohjelma on hyväksytty ulkoisessa auditoinnissa seuraavissa asiakokonaisuuksissa:

- 1) opiskelijaksi ottamisen edellytykset;
- 2) aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustaminen;
- 3) opetussuunnitelma;
- 4) opetuksen toteuttaminen;

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

- 5) opetustilat ja -välineet;
- 6) kouluttajien ja arvioijien pätevyydet;
- 7) opintosuoritusten arvioinnin menettelytavat;
- 8) opiskelijatietojärjestelmä; sekä
- 9) koulutuksen järjestämisen ulkoistaminen.

Kotimaisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen akkreditoinneista ja koulutusohjelmien hyväksymisestä vastaa Liikenne- ja viestintävirasto. Akkreditointi ja hyväksyntä ovat voimassa kerrallaan enintään viisi vuotta.

Liikenne- ja viestintävirasto valvoo, että oppilaitos tai ammattikorkeakoulu ja sen järjestämä koulutus täyttää säädetyt vaatimukset. Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus saada akkreditoitun oppilaitoksen tai ammattikorkeakoulun toiminnan valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot 1 ja 2 momentissa sekä 11 a ja 12 a §:ssä tarkoitetuista seikoista ja tehdä myös ennalta ilmoittamatta tarkastuksia koulutuksen järjestämiseen käytettävissä tiloissa sekä olla läsnä koulutus- ja arviointitilaisuuksissa. Tarkastuksista on laadittava tarkastusraportti. Tarkastuksessa on noudatettava, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään.

Oppilaitoksella tai ammattikorkeakoululla on oltava nimetty alusliikennepalvelua koskevasta koulutuksesta vastaava henkilö sekä alusliikennepalveluun perehtynyt opetushenkilöstö.

14 a §

VTS-palveluntarjoajan koulutuksen järjestäminen

VTS-palveluntarjoajalla on oltava alusliikennepalvelua koskeva työpaikkakoulutus- ja täydennyskoulutusohjelma. Koulutusohjelma on annettava Liikenne- ja viestintäviraston hyväksyttäväksi. Hyväksyntä on voimassa enintään viisi vuotta.

Liikenne- ja viestintävirasto valvoo, että VTS-palveluntarjoajan itse järjestämä koulutus täyttää säädetyt vaatimukset. Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus saada koulutuksen ja sen järjestämisen valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot ja tehdä tarkastuksia koulutuksen järjestämiseen käytettävissä tiloissa sekä olla läsnä koulutus- ja arviointitilaisuuksissa. Tarkastuksissa on noudatettava, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään tarkastuskertomuksista.

VTS-palveluntarjoajalla on oltava nimetty alusliikennepalvelua koskevasta koulutuksesta vastaava henkilö sekä alusliikennepalveluun perehtynyt opetushenkilöstö.

14 b §

Ulkopuolisen asiantuntijan käyttö koulutuksen ja sen järjestämisen valvonnassa

Liikenne- ja viestintävirasto voi käyttää 14 §:n 4 momentissa ja 14 a §:n 2 momentissa tarkoitettua valvonnassa ulkopuolisten asiantuntijoiden apua, jos se on valvonnan toimittamiseksi tarpeellista.

Ulkopuolisen asiantuntijan on oltava perehtynyt valvottavien koulutusten sisältöön ja järjestämisen vaatimuksiin ja hänellä on oltava alusliikennepalvelua koskevan lainsäädännön ja käytäntöjen riittävä työkokemuksella taikka muulla tavalla hankittu osaaminen. Lisäksi hänellä tulee olla riittävä asiantuntemus ja perehtyneisyys valvontatoimintaan.

Ulkopuolisella asiantuntijalla on oikeus saada akkreditoitun oppilaitoksen tai ammattikorkeakoulun toiminnan valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot 14 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 11 a ja

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

12 a §:ssä tarkoitetuista seikoista ja 14 a §:ssä tarkoitetusta koulutuksesta ja sen järjestämisestä. Ulkopuolisella asiantuntijalla on myös oikeus tehdä ennalta ilmoittamatta tarkastuksia koulutuksen järjestämiseen käytettävissä tiloissa sekä olla läsnä koulutus- ja arviointitilaisuuksissa.

Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

15 §

Pätevyyksiä ja koulutusta koskevien tietojen tallentaminen ja käsitleminen

Alusliikenneohjaajien pätevyyksien myöntämiseksi ja valvomiseksi sekä palvelutietojen seuraamiseksi Liikenne- ja viestintävirasto tallentaa tiedot pätevyyksistä liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017) tarkoitettuun liikenneasioiden rekisteriin. Tietojen käsittelyyn sovelletaan liikenteen palveluista annetun lain 26—28 lukua.

Liikenne- ja viestintävirasto on rekisterinpitäjä tässä laissa tarkoitettujen koulutuksen järjestäjän akkreditoimista sekä koulutusohjelmien hyväksymistä koskevien tietojen käsittelyn osalta.

15 a §

Pätevyyksien väliaikainen pidentäminen

Liikenne- ja viestintävirasto voi valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitettujen poikkeusolojen aikana taikka normaaliolojen häiriötilanteissa poiketa tämän 13 a §:ssä säädetyistä alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen uusimista koskevista vaatimuksista. Alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen voimassaoloaika voidaan väliaikaisesti pidentää, enintään kuusi kuukautta pätevyystodistuksen alkuperäisestä voimassaolon päättymisajankohdasta, jos 13 a §:ssä säädetty menettely on poikkeuksellisen ja laajavaikutteisen tilanteen vuoksi merkittävästi vaikeutunut ja poikkeuksellinen menettely on välttämätöntä merenkulun jatkuvuuden turvaamiseksi eikä se aiheuta vaaraa ihmishengelle, omaisuudelle tai ympäristölle.

15 b §

Pätevyystodistuksen tai koulutusta koskevan hyväksymispäätöksen peruuttaminen, muuttaminen tai rajoittaminen

Tässä laissa tarkoitettu pätevyystodistuksen haltija tai akkreditoitu oppilaitos tai ammattikorkeakoulu, joka harjoittaa toimintaa viranomaisen myöntämän hyväksynnän perusteella, voi ilmoittaa pätevyystodistuksessa tai koulutusta koskevassa hyväksymispäätöksessä tarkoitettua toiminnan keskeytyneeksi tai päättyneeksi. Päättymisilmoituksen saatuaan Liikenne- ja viestintäviraston on peruutettava pätevyys- tai hyväksymispäätös.

Liikenne- ja viestintävirasto voi muuttaa tai rajoittaa pätevyystodistusta tai koulutusta koskevaa hyväksymispäätöstä taikka peruuttaa pätevyystodistuksen tai koulutusta koskevan hyväksymispäätöksen, jos:

1) pätevyystodistuksen tai hyväksymispäätöksen myöntämisen edellytykset eivät enää täyty eikä edellytyksissä olevia virheitä tai puutteita korjata asetetussa määräajassa;

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

2) pätevyystodistuksen haltija tai hyväksymispäätöksen perusteella toimintaa harjoittava on toistuvasti tai vakavasti rikkonut tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä taikka pätevyystodistuksen haltijan tai hyväksymispäätöksen perusteella toimintaa harjoittavan tässä laissa säänneltyä toimintaa koskevia Euroopan unionin asetusten säännöksiä eikä huomautuksen tai varoituksen antamista voida pitää riittävänä; tai

3) on muusta kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua syytä perusteltua syytä epäillä, ettei pätevyystodistuksen haltija tai hyväksymispäätöksen perusteella toimintaa harjoittava kykene hoitamaan pätevyystodistuksen tai hyväksymispäätöksen mukaista tehtäväänsä tai harjoittamaan pätevyystodistuksessa tai hyväksymispäätöksessä tarkoitettua toimintaa turvallisesti.

Pätevyystodistuksen haltija on velvollinen viipymättä palauttamaan peruutetun pätevyystodistuksen Liikenne- ja viestintävirastolle.

5 luku

VTs-palveluntarjoajan sekä eräiden viranomaisten toimivalta ja velvollisuudet

16 §

Alusliikennepalvelun ylläpito

Alusliikenneohjaajaan, oppilaitoksen tai ammattikorkeakoulun 14 §:n 5 momentissa tarkoitettuun henkilöstön jäsenen sekä VTs-palveluntarjoajan 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettuun henkilöstön jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tämän lain nojalla hänelle säädettyjä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

20 a §

Merenkulun tiedonhallintajärjestelmä

Liikenne- ja viestintävirasto ylläpitää ja kehittää kansallista merenkulun tiedonhallintajärjestelmää EMSW-asetuksessa ja seurantadirektiivissä tarkoitettujen tietojen keräämiseksi, käsittelemiseksi ja tallentamiseksi. Liikenne- ja viestintävirasto noudattaa tiedonhallintajärjestelmän kehittämisessä, hallinnoinnissa, arkkitehtuurissa, ylläpidossa, käyttöoikeuksissa, turvallisuudessa ja tietojen vaihdossa EMSW-asetuksen sekä seurantadirektiivin ja sen liitteen III säännöksiä.

EMSW-asetuksen 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kansallinen koordinaattori Suomessa on Liikenne- ja viestintävirasto.

Liikenne- ja viestintävirasto voi järjestää kansallisen merenkulun tiedonhallintajärjestelmän ylläpidon, toteuttamisen ja operatiivisen käytön itse tai hankkia sen VTs-palveluntarjoajalta. Myös VTs-palveluntarjoajan tulee noudattaa tiedonhallintajärjestelmän kehittämisessä, hallinnoinnissa, arkkitehtuurissa, ylläpidossa, käyttöoikeuksissa, turvallisuudessa ja tietojen vaihdossa EMSW-asetuksen sekä seurantadirektiivin ja sen liitteen III säännöksiä.

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

Merenkulun tiedonhallintajärjestelmän ylläpitäjä vastaa kansallisen merenkulun tiedonhallintajärjestelmän tukipalvelun järjestämisestä EMSW-asetuksen 5 artiklan mukaisesti. Tulli vastaa 22 a—22 c §:ssä tarkoitettujen merenkulun tiedonhallintajärjestelmällä toimitettujen ilmoitusten vastaanottamisesta ja valvonnasta.

Merenkulun tiedonhallintajärjestelmän on oltava sellainen, että se voidaan liittää SafeSeaNet-järjestelmään. Tiedot on voitava lähettää ja vastaanottaa sähköisesti.

Liikenne- ja viestintäviraston on tiedonhallintajärjestelmän avulla voitava pyynnöstä toimittaa viipymättä toisen jäsenvaltion asianomaiselle viranomaiselle tiedot aluksesta sekä sen kuljetamista lasteista, vaarallisista tai ympäristöä pilaavista aineista, aluksella olevista henkilöistä, henkilöiden rajatarkastuksista ja turvatoimista.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä merenkulun tiedonhallintajärjestelmän ilmoitusmenettelyistä, rakenteesta, sisällöstä, käyttöoikeuksista, tietojen jakelusta viranomaisille ja tietojen vaihdosta muiden jäsenvaltioiden sekä SafeSeaNet-järjestelmän kanssa.

20 d §

Alusten pitkän kantaman tunnistus- ja seurantajärjestelmä

Liikenne- ja viestintävirasto on toimivaltainen viranomainen, joka tekee tietojenvaihdon edellyttämät sopimukset Euroopan tietokeskuksen kanssa ja vastaa yhteistyöstä tietojenvaihdossa.

Liikenne- ja viestintävirasto hyväksyy alusten pitkän kantaman tunnistus- ja seurantajärjestelmään liittyvien laitteiden vaatimuksenmukaisuustestauksen suorittavat ohjelmistopalveluiden tarjoajat.

Liikenne- ja viestintävirasto vastaa Euroopan tietokeskuksen alusrekisteritietojen ylläpidosta ja Suomen lipun alla olevien alusten raportoinnin ja alusten laitteiden käytön valvonnasta. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa alusten pitkän kantaman tunnistamista ja seurantaa koskevista laitteista tarkempia määräyksiä.

22 a §

Aluksen saapumisilmoitus

Suomen satamaan tai ankkuripaikalle saapuvan meriliikenteessä olevan aluksen liikenteenharjoittajan, asiamiehen tai päällikön on tehtävä aluksen saapumisilmoitus Tullille 20 a §:ssä tarkoitettua merenkulun tiedonhallintajärjestelmää käyttämällä. Ilmoitus on tehtävä vähintään 24 tuntia ennen saapumista tai viimeistään silloin, kun alus lähtee satamasta kohti Suomen satamaa, jos matka-aika on vähemmän kuin 24 tuntia. Jos satama tai ankkuripaikka selviää vasta matkan aikana, ilmoitus on tehtävä viimeistään silloin, kun kohde on selvillä. Tämän lisäksi aluksen liikenteenharjoittajan, asiamiehen tai päällikön on tehtävä aluksesta lopullista saapumisaikaa koskeva ilmoitus sen saavuttua perille.

Saapumisilmoituksen tulee sisältää EMSW-asetuksen liitteessä olevan A osan mukaiset tiedot. Tämän lisäksi Tulli voi vaatia saapumisilmoituksessa mainitun asetuksen liitteen B kohdassa 1—6 tarkoitettujen FAL-lomakkeiden sekä meriterveysilmoituksen sisältämiä tietoja. Lisäksi Tulli voi vaatia mainitun asetuksen liitteessä olevan C osan kansallisesta lainsäädännöstä ja kansallisista vaatimuksista johtuvia tietoja, jos ne on hyväksytty mainitun asetuksen 2 luvun mukaisesti osaksi Suomelle hyväksyttyä tietoelementtijoukkoa. Tässä momentissa tarkoitettuja tietoja

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

voidaan vaatia, jos ne ovat tarpeen kansallisen sisäisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi tai tullilainsäädännön, verolainsäädännön, maahanmuuttolainsäädännön, ympäristölainsäädännön taikka terveyttä koskevan lainsäädännön täytäntöön panemiseksi.

Tulli varmistaa, että aluksen saapumisesta EMSW-asetuksen liitteessä olevan A osan 1—5 ja 7 kohdassa edellytetyt tiedot ovat vaatimusten mukaiset.

22 b §

Aluksen lähtöilmoitus

Suomen satamasta tai ankkuripaikalta lähtevän meriliikenteessä olevan aluksen liikenteenharjoittajan, asiamiehen tai päällikön on tehtävä ennen aluksen lähtöä aluksen lähtöilmoitus Tullille 20 a §:ssä tarkoitettua merenkulun tiedonhallintajärjestelmää käyttämällä. Tämän lisäksi aluksen liikenteenharjoittajan, asiamiehen tai päällikön on tehtävä aluksesta sen lähdettyä sen lopullista lähtöaikaa koskeva ilmoitus.

Tulli voi vaatia lähtöilmoituksessa EMSW-asetuksen liitteessä olevan B osan 1—6 kohdassa tarkoitettujen FAL-lomakkeiden sekä meriterveysilmoituksen sisältämät tiedot. Lisäksi Tulli voi vaatia mainitun asetuksen liitteen C kohdassa kansallisesta lainsäädännöstä ja kansallisista vaatimuksista johtuvia tietoja, jos ne on hyväksytty mainitun asetuksen 2 luvun mukaisesti osaksi Suomelle hyväksyttyä tietoelementtijoukkoa. Tässä momentissa tarkoitettuja tietoja voidaan vaatia, jos ne ovat tarpeen kansallisen sisäisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi tai tullilainsäädännön, verolainsäädännön, maahanmuuttolainsäädännön, ympäristölainsäädännön taikka terveyttä koskevan lainsäädännön täytäntöön panemiseksi.

Tulli varmistaa, että aluksen lähdöstä EMSW-asetuksen liitteessä olevan A osan 1—5 ja 7 kohdassa edellytetyt tiedot ovat vaatimusten mukaiset.

22 c §

Vaarallista ja ympäristöä pilaavaa ainetta sisältävästä lastista tehtävät saapumis- ja lähtöilmoitukset

Suomen satamaan ensimmäisenä määräsatamanaan tai ankkuripaikkanaan Euroopan talousalueen ulkopuolisesta satamasta saapuvan vaarallista tai ympäristöä pilaavaa ainetta kuljettavan aluksen liikenteenharjoittajan, asiamiehen tai päällikön on tehtävä ennen lastaussatamasta lähtöä 22 a §:ssä tarkoitettua saapumisilmoituksen lisäksi aluksella kuljetettavaksi tarkoitetuista vaarallisista aineista ilmoitus Tullille 20 a §:ssä tarkoitettua merenkulun tiedonhallintajärjestelmää käyttämällä. Jos kohde tai ankkuripaikka selviää vasta matkan aikana, ilmoitus on tehtävä viimeistään silloin, kun määränpää on selvillä.

Suomen satamasta lähtevän vaarallista tai ympäristöä pilaavaa ainetta kuljettavan aluksen liikenteenharjoittajan, asiamiehen tai päällikön on viimeistään aluksen lähtöhetkellä tehtävä ilmoitus lastista Tullille 20 a §:ssä tarkoitettua merenkulun tiedonhallintajärjestelmää käyttämällä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia aluksia koosta riippumatta. Ilmoituksessa on annettava seurantadirektiivissä tarkoitettut tiedot. Tulli varmistaa, että annetut tiedot ovat vaatimusten mukaiset.

Vaarallista ja ympäristöä pilaavia aineita sisältävää lastia koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

22 d §

Tilastointia koskevien tietojen ilmoittaminen

Meriliikenteen tietojen keräämisessä, tilastojen laatimisessa ja tiedonkeruun tulosten lähettämässä noudatetaan tavaroiden ja matkustajien merikuljetuksia koskevista tilastoista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2009/42/EY. Liikenne- ja viestintävirasto lähettää tiedonkeruun tulokset Euroopan komissiolle.

Aluksen omistajien tai heidän edustajiensa ja satamien on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle tiedot matkustaja- ja tavaramääristä aluskohtaisesti ja tavararyhmittäin sekä ilmoitettava tyhjiä ja täysien kuljetusyksiköiden määrät.

Meriliikenteessä olevien alusten omistajien tai heidän edustajiensa tulee toimittaa tiedot Liikenne- ja viestintävirastolle 20 a §:ssä tarkoitettua merenkulun tiedonhallintajärjestelmää käyttämällä.

22 h §

Ilmoitus aluksen poikkeavasta väyläkäytöstä

Aluksen päällikön, tämän asiamiehen tai aluksen liikenteenharjoittajan on annettava asianomaiselle VTS-keskukselle ilmoitus, joka sisältää tarpeelliset tiedot aluksen syväyksestä, päämitoista, suunnitellusta reitistä ja siitä, millä tavoin aluksen kulku poikkeaa väylän mitoituksista, jos aluksen syväys ylittää väylän mitoitusväyksen tai alus käyttää väylää muuten merkittävästi väylän suunnittelussa käytettyä mitoitusväylää suuremmalla aluksella tai muuten poikkeavalla tavalla, jolloin väylätilan riittävyyttä ei voida varmistaa väylän mitoituksen perusteella.

Velvollisuus ilmoittaa aluksen poikkeavasta väyläkäytöstä ei koske aluksia, jotka ovat suurimmalta pituudeltaan alle 50 metriä, hinaajia, hinausyhdistelmiä ja aluksia, jotka ovat rahdattuina alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annetun lain (1121/2005) 10 a §:ssä tarkoitetun jäänmurtopalvelun suorittamiseen.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksen antamisesta.

28 b §

Huomautus ja varoitus

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa pätevyystodistuksen haltijalle tai koulutusta koskevan hyväksymispäätöksen perusteella toimintaa harjoittavan tahon vastuuhenkilölle huomautuksen tai varoituksen, jos tämä muutoin kuin 15 b §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla jättää noudattamatta säännöksiä tai määräyksiä, jotka koskevat pätevyystodistuksessa tai hyväksymispäätöksessä tarkoitettua.

Liikenne- ja viestintävirasto voi lisäksi antaa huomautuksen tai varoituksen sille, joka:

- 1) rikkoo 8 §:ssä tarkoitettua perustamispäätöstä;
- 2) rikkoo 17 §:n 1 tai 3 momentin nojalla annettua määräystä alusliikenteen tilapäisestä ohjauksesta erityistilanteesta;
- 3) rikkoo 17 a §:n nojalla annettua kieltoa;

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

- 4) rikkoo 21 §:n 1 momentin säännöksiä alusliikennepalveluun osallistumisesta;
- 5) laiminlyö 22 §:n 2 tai 3 momentissa säädetyn aluksen päällikön ilmoitusvelvollisuuden;
- 6) laiminlyö 22 a §:n 1 momentissa säädetyn aluksen saapumisilmoituksen tekemisen;
- 7) laiminlyö 22 b §:n 1 momentissa säädetyn aluksen lähtöilmoituksen tekemisen;
- 8) laiminlyö 22 c §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn vaarallista ja ympäristöä pilaavaa ainetta sisältävästä lastista tehtävien saapumis- tai lähtöilmoitusten tekemisen;
- 9) laiminlyö 22 d §:n 4 momentissa säädetyn tilastointia koskevien tietojen ilmoittamisen;
- 10) laiminlyö 22 e §:n 1 tai 3 momentissa säädetyn laivaajan ilmoitusvelvollisuuden;
- 11) laiminlyö 22 h §:n 1 momentissa säädetyn aluksen poikkeavasta väyläkäytöstä ilmoittamisen; taikka
- 12) laiminlyö 23 §:n 1 momentissa säädetyn merellä tapahtuvista vaaratilanteista ja onnettomuuksista ilmoittamisen.

Virasto voi antaa varoituksen, jos huomautusta ei asiasta ilmenevät seikat kokonaisuudessaan huomioiden voida pitää riittävänä.

Huomautus annetaan suullisesti tai kirjallisesti. Varoitus annetaan kirjallisesti, ja siitä on tehtävä merkintä liikenteen palveluista annetussa laissa tarkoitettuun liikenneasioiden rekisteriin.

29 §

Liikennevirhemaksu

Tulli voi määrätä liikennevirhemaksun sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

- 1) rikkoo 8 §:ssä tarkoitettua perustamispäätöstä;
- 2) rikkoo 17 §:n 1 tai 3 momentin nojalla annettua määräystä alusliikenteen tilapäisestä ohjauksesta erityistilanteessa;
- 3) rikkoo 17 a §:n nojalla annettua kieltoa;
- 4) rikkoo 21 §:n 1 momentin säännöksiä alusliikennepalveluun osallistumisesta;
- 5) laiminlyö 22 §:n 2 tai 3 momentissa säädetyn aluksen päällikön ilmoitusvelvollisuuden;
- 6) laiminlyö 22 a §:n 1 momentissa säädetyn aluksen saapumisilmoituksen tekemisen;
- 7) laiminlyö 22 b §:n 1 momentissa säädetyn aluksen lähtöilmoituksen tekemisen;
- 8) laiminlyö 22 c §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn vaarallista ja ympäristöä pilaavaa ainetta sisältävästä lastista tehtävien saapumis- tai lähtöilmoitusten tekemisen;
- 9) laiminlyö 22 d §:n 4 momentissa säädetyn tilastointia koskevien tietojen ilmoittamisen;
- 10) laiminlyö 22 e §:n 1 tai 3 momentissa säädetyn laivaajan ilmoitusvelvollisuuden;
- 11) laiminlyö 22 h §:n 1 momentissa säädetyn aluksen poikkeavasta väyläkäytöstä ilmoittamisen; taikka
- 12) laiminlyö 23 §:n 1 momentissa säädetyn merellä tapahtuvista vaaratilanteista ja onnettomuuksista ilmoittamisen.

Liikennevirhemaksun suuruus on vähintään 50 ja enintään 3 500 euroa. Liikennevirhemaksu määrätään maksettavaksi valtiolle. Liikennevirhemaksun määrää arvioitaessa otetaan huomioon menettelyn moitittavuus ja toistuvuus. Maksua ei määrätä, jos menettelyä on pidettävä vähäisenä tai jos maksun määrääminen on menettelyn laatu, toistuvuus, suunnitelmallisuus ja muut olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta. Tekijälle voidaan tällöin antaa huomautus, jos siihen on aihetta.

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

29 a §

Liikennevirhemaksun täytäntöönpano

Liikennevirhemaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). ~~huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Tullin ja tuomioistuimen on ilmoitettava liikennevirhemaksun määräämistä koskevasta päätöksestään Oikeusrekisterikeskukselle. Oikeusrekisterikeskukselle on ilmoitettava myös päätöksestä, jolla maksu on poistettu.~~

Liikennevirhemaksu vanhene viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamisesta. ~~Liikennevirhemaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).~~

30 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Tämän lain 17 ja 21, 22, 22 a—22 f, 22 h ja 23 §:n mukaan käsiteltävissä asioissa toimivaltainen tuomioistuin määräytyy merilain (674/1994) 21 luvun säännösten mukaan.

31 §

Muutoksenhaku

Edellä 29 §:ssä tarkoitettuun Tullin tekemään liikennevirhemaksua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Muuhun tässä laissa tarkoitettuun päätökseen kuin 15 b §:ssä tarkoitettuun alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen peruuttamista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenne- ja viestintävirastolta. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

~~Muuhun tässä laissa tarkoitettuun päätökseen kuin 15 b §:ssä tarkoitettuun alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen peruuttamista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenne- ja viestintävirastolta.~~

~~Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.~~ Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Edellä 29 §:ssä tarkoitettua liikennevirhemaksua koskevaa päätöstä lukuun ottamatta tämän lain nojalla annettu päätös voidaan panna täytäntöön oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 20 a sekä 22 a—22 d § tulevat voimaan kuitenkin vasta 15 päivänä elokuuta 2025.

2.

Laki

alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain (370/1995) 11 a §, sellaisena kuin se on laissa 170/2019 seuraavasti:

11 a §

Ennakkoilmoitus

PSC-direktiivin 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun laajennetun tarkastuksen piiriin kuuluvan aluksen päällikkö tai laivanisäntä on vastuussa PSC-direktiivin liitteessä III tarkoitettujen alusta ja sen käyntiä koskevien tietojen toimittamisesta valvontaviranomaiselle. Tiedot on toimitettava kansallisen merenkulun tiedonhallintajärjestelmän välityksellä viimeistään kolme päivää ennen aluksen laskettua saapumisaikaa satamaan tai ankkuripaikalle taikka ennen edellisestä satamasta lähtöä, jos matkan oletetaan kestävän alle kolme päivää. Aluksen edustaja tai asiamies on vastuussa aluksen todellisen saapumis- ja lähtöajan ilmoittamisesta kansalliseen merenkulun tiedonhallintajärjestelmään.

Valvontaviranomaisen on ilmoitettava ennakkoilmoituksen tehneelle aluksen päällikölle tai laivanisännälle, jos laajennettua tarkastusta ei ennakkoilmoituksen perusteella tehdä.

Ennakkoilmoitusvelvollisuutta ei sovelleta PSC-direktiivin 14 a artiklan mukaisesti tarkastettuihin säännöllisesti liikennöiviin ro-ro-matkustaja-aluksiin tai suurnopeusmatkustaja-aluksiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentti 29 kohta, sellaisena kuin se on laissa (/), ja
lisätään 1 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa (/), uusi kohta 30, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Siten kuin tässä laissa säädetään, pannaan täytäntöön myös:

~~27) luotsauslain (561/2023) 68 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;~~
29) verkon välityspalvelujen valvonnasta annetun lain (/) 14-17 ja 20 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu; (Uusi)
30) alusliikennepalvelulain (623/2005) 29 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2023 vp

Helsingissä 1.12.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jouni Ovaska kesk
varapuheenjohtaja Timo Furuholm vas
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Heikki Autto kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Petri Huru ps
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Mats Löfström r
jäsen Anna-Kristiina Mikkonen sd
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Pinja Perholehto sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula